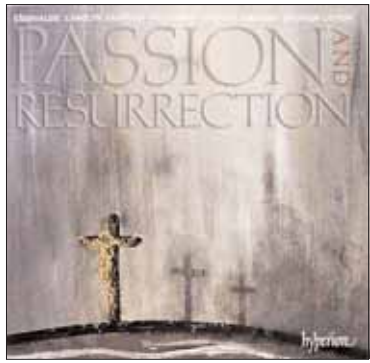

CD KLASSIEK

Passie
Eriks Esenvalds

Sinds kort hangt in Scherpenheuvel het veelluik dat de Franse kunstenaar Arcabas schilderde met als thema het lijden en verrijzenis van de Heer. Onvermijdelijk gingen onze gedachten daar naartoe, toen we een gloednieuwe *Passio* beluisterden. *Passion and Resurrection* is van de hand van een jonge componist uit Estland, Eriks Esenvalds, geboren in 1977. Hij schreef het in 2005 in het Engels, omdat het anders buiten het Balticum en Finland wellicht niet zou worden uitgevoerd. En dat zou zonde zijn, want dit is een knap werk.

Een Estse componist krijgt onvermijdelijk de etiket van opvolger van Arvo Pärt opgeplakt. Uiteraard is Pärt de gangmaker van de nieuwe muziek uit het Balticum, maar intussen is hij er al heel lang weg. En zijn de jongeren veel minder getekend door de beknellende sfeer die er heerste onder het communistische bewind. Esenvalds was amper twaalf toen de Berlijnse Muur tegen de grond ging. Zijn *Passio* voelt 'klassiek-modern' aan. Esenvalds wil geen rechtlij-

nig verhaal vertellen, van de intocht in Jerusalem tot de graflegging. Zo werkt een moderne componist niet langer. De gedreven protestant benadert veeleer de Bijbeltekst meditatief: elke tekst roept weer een andere op. Het verhaal lijkt dus haast stil te staan. Het werk maakt een kring rond een centrale gedachte.

Het is de bedoeling de luisteraar te laten inzien dat Gods reddende activiteit de hele tijd aanwezig is en dat de Messias eigenlijk altijd lijdt en altijd verrijst. Dit centrale gegeven wordt daarom vanuit meerdere perspectieven aangekaart. Esenvalds herhaalt dan ook een aantal motieven. Het is een middel om door te dringen tot een tijdloze, eeuwige kern. Zoals er duizenden iconen zijn die allemaal dezelfde Moeder met Kind afbeelden en men toch kan beseffen dat er maar één Moeder Gods is.

Onvergetelijk is beslist de sopraan Carolyn Sampson in het verfijnde *O dulce lignum* van het vierde deel van Esenvalds' *Passio*. De cd bevat ook nog een paar nieuwe werken van deze jonge toondichter. Wij vielen helemaal voor de charmes van *Night Prayer* en *Long Road*. (JC)

Eriks Esenvalds, *Passion and Resurrection*, door Carolyn Sampson (sopraan) met het koor Polyphony en de Britten Sinfonia onder leiding van Stephen Layton, Hypérion (distributie Lavial), CDA67796.

CD KLASSIEK

Judas
Georg Friedrich Händel

Vijf jaar na de *Messiah* schreef Händel in 1743 zijn oratorium *Judas Maccabaeus*. De componist verweefde het verhaal van de zeventiende Bijbelse held Judas de Makkabeeër met de overwinning van hertog William van Cumberland over de troepen van de Stuarts in datzelfde jaar. Geen wonder dat dit oratorio al spoedig uitgroeide tot een van Händels meest succesrijke werken. En dat tot op vandaag, want er bestaan vele opnamen van dit triomfantelijk 'weerstandersatorium' vol pakkende patriottische hits. Misschien verwondert het u dat de eerste integrale opname van dit oratorio niet Engels is, maar inte-

gendeel heel internationaal: dirigent Alarcon is een Argentijn, het orkest Frans en het kamerkoor komt uit Namen. De dirigent wijst er fijntjes op dat het in Händels tijd net zo was: veel muzikanten kwamen uit het buitenland. Het koor zet er meteen flink de pas in, maar dit leidt nooit tot slordigheid. Ook de duetten zijn mooi en bewijzen dat de solisten klasse in huis hebben. Het klinkt wellicht wat te Italiaans voor onze vrienden van over het Kanaal, maar ook hier geldt dat Händel jarenlang de stiel leerde in Rome. En vooral, het klinkt frisser en meer ontspannen dan we het ooit hebben gehoord. Het lukt ook om patriottisme te verzoenen met een wat lossere ingesteldheid. (JC)

George Frideric Händel, *Judas Maccabaeus*, door M. Soledad de la Rosa, M. Rewerski, F. Schofrin, M. Sakurada en A. Meerapfel, met het Choeur de Chambre de Namur en het orkest Les Agrémens, onder leiding van Leonardo Garcia Alarcon, Ambronay, AMY024.

BOEK GESCHIEDENIS

Vlamingen in Wallonië
Idesbald Goddeeris & Roeland Hermans

De voorbije anderhalve eeuw trokken 100.000 Vlamingen naar Wallonië. Velen vestigden er zich als landbouwer of als fabrieksarbeider. Sommigen pendelden over en weer. Enkele historici analyseren dit vaak vergeten fenomeen.

Het was de economische crisis die Vlamingen naar Franstalige gebieden joeg. Daar vormden ze

vaak Vlaamse 'eilandjes'. Het opmerkelijke aan dit boek is dat het die 'emigratie' politiek-historisch duidt. Hebben Vlamingen dan bijgedragen tot de economische bloei van Wallonië? Werden Vlamingen niet door Franstaligen verdrukt en smalend bekeken? De auteurs: „Dit boek wil het verleden bestuderen zonder engagement. De geschiedenis van de Vlaamse emigratie naar Wallonië kan de Vlaamse economische ontwikkeling uiteraard relativeren en in een historisch perspectief plaatsen. Maar we willen daar geen grote lessen uit trekken over België of zijn politieke structuren. Het gebruik van het verleden in natievorming leidt snel tot mythologische constructies.”

Het boek brengt enkele onderbelichte onderwerpen aan het licht. Opmerkelijk was dat vooral de katholieke Kerk een voorname rol speelde in de zelforganisatie van Vlamingen in Wallonië. Vlaamse priesters vestigden zich in de industriegebieden. Dat beklemtoonde de eigen culturele en reli-

gieuze aard van de Vlaming, die men wilde redden van de zedeloosheid en verderfelijheid van het Waalse socialisme.

Ook de houding van de Waalse vakbonden wordt besproken. Zij bleken geen specifieke aandacht voor de Vlamingen te hebben, al rekruteerden sommige bonden wel Vlaamse propagandisten. Al bij al werd ervan uitgegaan dat de Vlamingen in Wallonië na twee generaties wel zouden verfransen. Dat bleek inderdaad het geval. Kijk maar naar de namen van tal van Waalse politici. (EDS)

Idesbald Goddeeris & Roeland Hermans, *Vlaamse migranten in Wallonië. 1850-2000*, Lannoo, Tielt, 2011, 240 blz., 29,90 euro, ISBN 978 90 2099 568 8.

TIJDSCHRIFT

Over vitale gemeenschappen
Collationes 41

Het Vlaamse theologische tijdschrift *Collationes* vierde einde maart zijn veertigjarige jubileum met een studiedag over vitale Kerkgemeenschappen en kijk, daar rolt het bijzondere nummer met enkele wezenlijke bijdragen over dat thema van de pers.

Hoofdbrok is een stevige tekst, het resultaat van twee jaar reflectie onder docenten aan de faculteit Godgeleerdheid van de K.U.Leuven.

Sterk is het artikel van de hand van de Luikse vicaris-generaal Alphonse Borrás, internationaal erkend als een expert in de actuele bezinning op de toekomst van de parochie. Wat beweert hij? „Waar vele aannemen dat de doorwerking van de parochie is stilgevalen, durf ik paradoxaal te stellen dat het goed gaat met haar.”

Daarmee ontkent Borrás de werkelijkheid niet, maar voert hij een pleidooi voor een cluster van parochiegemeenschappen, die de krachten bundelen in een project dat ter plaatse, in een bepaald territoriaal gebied, het kerkelijke leven wil garanderen. Nieuw is wel dat Borrás er rekening mee houdt dat er op bepaalde plaatsen geen kerkelijke aanwezigheid meer zal zijn, omdat er gewoonweg geen katholieken meer zijn of men niet meer erin slaagt daar aanwezig te zijn. (EDS)

Collationes. Tijdschrift voor Theologie en Pastoraal, een los nummer kost 10 euro. Verkrijgbaar bij Collationes, Biezekapelstraat 2, 9000 Gent, 09 235 78 45.

BOEK RELIGIE

Welke Kerk?
Jürgen Mettepenningen

Amper drie maanden was theologus Jürgen Mettepenningen perschef van het aartsbisdom en van de Belgische bisschoppenconferentie. Daarmee vertoefde hij, zoals hij het zelf uitdrukt, „in de cockpit van de Kerk in België” tijdens de moeilijke maanden na het ontslag van de bisschop van Brugge en het uitbreken van de pedofiliëcrisis. Ontgoocheld over de houding van zijn baas, mgr. Léonard, nam Mettepenningen al in oktober 2010 ontslag. Vandaag is hij aan de slag bij CD&V. Aangezien Mettepenningen intussen een Bekende Vlaming was geworden, kreeg het pamflet dat hij de afgelopen maanden neerpande,

Welke Kerk?, veel media-aandacht. Bij aanvang lijkt het boek de gebeurtenissen van de afgelopen maanden te willen duiden, maar dat gebeurt niet. Mettepenningen trekt zijn betoog open en begint een pleidooi voor een hervorming, lees een gemeenschapskerk, geen cleruskerk.

Wie al andere teksten van deze jonge theoloog las, die onderzoek deed naar de 'nouvelle théologie', zal niet verwonderd opkijken. „Door het clericocentrisme – alle verantwoordelijkheid wordt ge-centraliseerd in de priester en die laatste staat zodanig centraal in de gemeenschap dat hij in de feiten boven de gemeenschap staat – wordt de gemeenschap ervan weerhouden om op volwaardige en toekomstgerichte wijze mee te werken aan het project 'Kerk'.” De auteur weigert de etiketten 'progressief' en 'conservatief' te gebruiken. Hij pleit voor een combinatie van beide houdingen. Dat merk je bijvoorbeeld aan zijn waardering van het priesterschap als ambt. Een beeldenstormer is Mettepenningen niet, veeleer een hervormer.

Het bijzondere aan dit boek is het voorwoord van niemand minder dan de inmiddels 82-jarige Zwitserse theoloog Hans Küng, die in het Duits net een boek uitgaf over hetzelfde thema. Küng publiceerde veel kritische studies over de

katholieke Kerk. Hij diende als deskundige op het Tweede Vaticaans Concilie, maar kwam later in conflict met zijn collega Joseph Ratzinger, de huidige paus Benedictus XVI. Küng verloor zijn leerstoel. Mettepenningen vergist zich echter, wanneer hij vermeldt dat Benedictus Küng uitnodigde voor een gesprek. Het was Küng zelf die alles in het werk stelde om toch maar door zijn oude tegenstrever, nu op de stoel van Petrus, te worden ontvangen. (EDS)

Jürgen Mettepenningen, *Welke Kerk? Vandaag en morgen*, Davidsfonds, Leuven, 120 blz., 16,95 euro, ISBN 978 90 5826 792 4.